

KOMENTÁŘ: STANOU SE SEXUÁLNÍ PREDÁTOŘI PREVENTISTY, KTEŘÍ BUDOU RADIT RODIČŮM, JAK MAJÍ ZAJISTIT BEZPEČÍ SVÝCH DĚTÍ NA INTERNETU?

Kamil KOPECKÝ

Po zhlédnutí dalšího interview s Martinem Mertlem alias Meluzínem, známým sexuálním predátorem, který má na svém kontě zneužití více než 39 dětí a který byl nedávno propuštěn z vězení, se nemohu ubránit pocitu, že úlohu preventistů již brzy převezmou právě pachatelé trestné činnosti, u kterých je přece jasné, že se po odchodu z vězení napravili a že chtějí ve svém budoucím životě páchat pouze dobro a nic víc. A to s podporou médií.

V každém interview, které k tomuto případu zaznělo, jsem se od odsouzeného pachatele dozvěděl, jak svou činnost v online prostředí páchal (případ je velmi dobře zmapován), že svého činu lituje, že byl mladý a blbý, že chce své skutky odčinit, jak ho to trápí, jak má zlé sny, že chce dělat dobro, působit preventivně, dokonce chce radit rodičům, jak mají zajistit bezpečí svých dětí. Pachateli je pak k jeho emočnímu vyjádření dán ohromný mediální prostor a video velmi rychle posbírá velké množství sdílení a tisíce lajků. A protože jeho lítost vypadá upřímně, neškolený divák s ním pak snad začne sympatizovat - odseděl si trest, pomohl dopadnout jiné, svůj dluh společnosti přece splatil, přestože vězení opustil předčasně, měl by dostat šanci. **V přímém přenosu tak můžeme sledovat posun normy a vznik zásadního etického problému**

- stanou se pachatelé sexuálně motivované trestné činnosti pozitivními vzory a nahradí vyškolené preventivní pracovníky nebo snad policisty-preventisty? Mají přece dostatek zkušeností z terénu, protože danou činnost sami páchali!

A je vůbec etické, aby ten, kdo dětem aktivně ubližoval, potom byl tím, kdo jim "pomáhá" chovat se na internetu bezpečně? A jsou jeho pohnutky skutečně "bohulibé", nebo jde jen o způsob, jak se před veřejností očistit a zbavit se nálepky sexuálního predátora, který je v podstatě neškodný? To vše jsou otázky, které je třeba si klást a hledat na ně odpovědi.

Mertl alias Meluzín (a jeho partner Piškot) páchali svou činnost ve velmi nízkém věku a mohli bychom snadno argumentovat tím, že byli "mladí a hloupí". Toto lze tolerovat v situaci, kdy v obchodě ukradneme čokoládu či cigarety, nebo jedeme tramvají načerno. **Nelze však tolerovat sexuální zneužití 39 dětí - včetně opakovaného znásilnění!** Stejně jako nelze tolerovat důchodový věk pachatele (např. v případě teroristického útoku v kauze Balda), nelze tolerovat ani nízký věk - pachatelé nejednali z žádné mladické nerozvážnosti, ale svůj nátlak stupňovali a činnost páchali řadu let - a dobře věděli, co dělají, nejednali v afektu, ale promyšleně.

Přestože Luděk Staněk vedl rozhovor naprosto profesionálně a skvěle, **prostor a pozornost nedostala protistrana**. A prosím pěkně - **správně by mělo téměř hodinový prostor dostat každé zneužité dítě, tj. 36 x 45 minut prostoru v médiích, ve kterém by oběti detailně popsaly, co všechno s nimi Meluzín a Piškot dělali. A věřte tomu, i děti měly hodně špatné sny a odnesly si silné psychické trauma (a část z nich je pod medikací), které je bude provázet po velkou část jejich života!** V tomto světle by pak interview s predátorem dopadlo naprosto jinak. K tomu však nikdy nedojde, pro oběti je téma bolestivé, neumí mluvit v médiích (na rozdíl od pachatele, který má odpovědi na otázky promyšleny a rozhovorů dělal celou řadu), nechtějí otevírat staré rány. Je jistě záslužně, že bude brzy zveřejněn i rozhovor s matkou jedné z obětí - ale je to strašně, strašně málo.

Pro diváka je samozřejmě velmi zajímavá především charakteristika postupů a technik manipulace dětí, které pachatel využíval, a také jeho motivace. Nicméně nic nového se nedozvídáme, stejné postupy a motivaci pachatel vysvětlil již v rámci filmu *Seznam se bezpečně 3* a následných rozhovorech, problematika vydírání a vyhrožování s pomocí intimních materiálů je náplní dnes již desítek preventivních snímků (viz *Na hory*, seriál *Marty is dead*, ale třeba i kampaně *SayNo* či filmu *V síti*), stejné techniky jsou součástí terénních preventivních aktivit desítek preventivních projektů v ČR - a všechny solidní organizace, které se tématu sexuálních útoku na děti v online prostředí věnují (včetně policie), tyto informace již řadu let vtlučkají do hlav dětem a v omezené míře i jejich rodičům. Samozřejmě je dobré si tyto informace neustále osvěžovat, je ale otázkou, zda by právě pachatel měl být tím “nositelům poznání”, který by tyto informace měl předávat. **Ano, příběh z úst pachatele je silný, ale je zároveň součástí jeho obhajoby, jeho veřejného očištění.**

Rád bych připomněl jednu věc, na kterou se docela často zapomíná a kterou je dobré připomenout - recidiva. **Velká část pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů v online prostředí (odhadem 30-50 procent) jsou recidivisté, to znamená, že i propuštění velká část z nich opět k páčání trestné činnosti sklouzne.** Pokud se např. podíváme na trestný čin sexuální nátlak (§ 186 TZ), tak podle policejních statistik ze 40 osob odsouzených v letech 2010-2013 za trestný čin sexuálního nátlaku byla bez předchozího odsouzení necelá polovina, 21 osob již bylo dříve odsouzeno (*Blatníková a kol, Násilná sexuální kriminalita, 2014*). Tedy např. u tohoto trestného činu je recidiva do roku 2013 víc jak 50 procent! Je tedy reálná šance, že i po propuštění a následné ústavní léčbě se pachatel k páčání tohoto typu trestné činnosti vrátí. Resocializace je sice bohužel činnost, ale ne vždy vyjde!

Pokud se tedy stane standardem, že budou pachatelé trestné činnosti takto mediálně aktivní a jejich zpovědi budou pravidelně putovat internetem, pak bychom neměli zapomenout na taková jména a osobnosti, jako jsou Pavel Hovorka, Lukáš Bako, Jaroslav Pulpán, Petr Bukvic, Martin Hačár a řadu dalších, z nichž někteří si svůj trest dosud odpykávají a někteří jsou již na svobodě. A třeba pro ně vytvořit nějaký samostatný videokanál - jistě by měl úspěch a jistě bych byl studnicí kazuistiky a hlubokou sondou do duše

pachatelů! A věřím, že by se pro rodiče stali nekonečnou studnicí poznatků ze světa kybernetické kriminality a zdrojem poučení.

Ale teď už vážně - **podle mého názoru by se pachatelům takto vážné trestné činnosti neměl po propuštění dávat nadměrný mediální prostor a pokud ano, tak skutečně vyvážený, tj. stejně velká část mediálního prostoru je věnována obětem, případně alespoň vyšetřovateli. Jakákoli mediální pozornost vždy povede ke snaze očistit se a získat si na svou stranu veřejnost.** Svou šanci vrátit se k normálnímu životu má pachatel i mimo objektivy kamer.

Na závěr chci říci, že zveřejňování obdobných videí má určitě svůj smysl a dopad jak na rodiče, tak i děti - a samozřejmě je zdrojem zajímavých poznatků a dokáže plnit i preventivní účel. To v žádném případě nechci zpochybňovat. V případě této konkrétní kauzy však jde o **etický problém** - Meluzín se nesmí stát pozitivním vzorem a nesmí být tímto způsobem očišťován (tím není myšleno, že snad organizace, které pachateli poskytují prostor, chtějí pachatele očistit, ale že pachatel sám dostává prostor se očistit), a to zcela nevyváženě, bez pohledu obětí a vyšetřovatele, kterým by měl být věnován stejně velký prostor a stejně velká pozornost. Moc doporučuji organizacím, které plánují obdobné rozhovory - zkuste se zaměřit i na jiné pachatele, např. ty, kteří zneužívají dívky, nebo třeba pachatele, kteří mají vysoký počet obětí, od kterých získali pornografický obsah apod. Kauzistiky je ohromné množství a často přináší daleko zajímavější poznatky, než tolikrát zrecyklovaný obsah. Na rovinu - v rámci prevence v rámci projektu E-Bezpečí využíváme tuto kauzu s detailním popisem nějakých 7 let, ale v kontextu ostatní kauzistiky, v kontextu pachatelů, kteří využívali zcela jiné postupy a strategie a dosáhli podobného efektu.

Fandím všem, jejichž cílem je zlepšit kvalitu prevence, intervence a znalostí v této oblasti, ať už je to samotná policie, nebo činnosti projektů, jako je E-Bezpečí, Bezpečně na netu, Bud' safe online nebo Internetem bezpečně. Logicky fandím i filmu V síti, to je jasné. Ale dávejme si všichni pozor na to, jak moc velký prostor budeme predátorům či abuzérům v mediálním prostoru dávat! Z mého pohledu je daleko lepší a prospěšnější, pokud téma představí

a vysvětlí experti - psychologové, pedagogové, preventisté, policisté apod., než když nám své chování a techniky útoku popisují sami pachatelé, kteří do svých projevů logicky zařadí i svou vlastní obhajobu.

Pro E-Bezpečí
Kamil Kopecký